

Industrien og sirkulærøkonomi – muligheter i grønne verdikjeder

Av Kathrine Næss (Yara), Frode Johan Berg (Elkem), Susanne Nævermo-Sand (Celsa), Nina Lillelien (Hydro), Vibeke Rasmussen (Yara), Stein Lier-Hansen (Norsk Industri) og Helene Falch Fladmark (Eyde Cluster)

Tradisjonen tro blir det industrikonferanse på Strand Hotel i Fevik i august. Prosin-konferansen er en viktig møteplass for prosessindustrien i Agder og resten av landet. Eyde-klyngen har også fått i oppdrag av regjeringen å kartlegge muligheter for økt ressursutnyttelse og reduserte mengder farlig uorganisk avfall fra prosessindustrien

Vårt klare mål er at norsk prosessindustri skal bevare og videreutvikle vår posisjon som verdens grønneste og mest foroverlente.

Begrepet sirkulærøkonomi har svirret i offentligheten en stund, og dette blir et nøkkeltema på årets industrikonferanse. I korte trekk handler sirkulær økonomi og effektiv bruk av ressurser. Begrepet er kanskje nytt, men tankegangen er ikke ny for norsk prosessindustri. Men, hva betyr dette for norsk næringsliv nå, ved overgangen til lavutslippssamfunnet? Og - hvilke muligheter gir det for industrien?

En arbeidsgruppe med representanter fra norsk prosessindustri, akademia og næringslivsorganisasjonene, har sett nærmere på dette som et ledd i arbeidet med Prosess21 (prosess21.no). Hensikten med Prosess21 er å gi råd om næringspolitiske veivalg til regjeringen for å oppnå mål om økt verdiskaping kombinert med nullutslipp fra prosessindustrien, senest innen 2050.

I en sirkulærøkonomi skapes mer verdi ved bruk av mindre ressurser. Mer ut av mindre. Resurser må bevares lengst mulig i et verdiskapende kretsløp før materialene til slutt ender opp som avfall

Norsk prosessindustri posisjonerer seg for omstillingen til sirkulærøkonomi. Mengdene ordinært avfall har over tid gått ned og andelen som gjenvinnes øker. Samtidig skjerpes kravene for hva som klassifiseres som farlig avfall. Prosessindustrien legger stor vekt på forskning og utvikling gjør at avfallsmengdene reduseres og kan utnyttes i egen eller andres virksomheter. Dette er en krevende omstilling og langsiktige utviklingsløp for å ta i bruk ny teknologi. Men omstillingen er nødvendig og en viktig driver for utviklingen er EUs «Green Deal» - den grønne strategien for industri og vekst.

Flere av landene vi sammenligner oss med har lagt frem ambisiøse strategier for overgangen til sirkulærøkonomi. En norsk strategi er ventet i 2020. EU la frem sin handlingsplan for sirkulærøkonomi i mars i år. Hovedmålet for EU er at bærekraftige produkter og forretningsmodeller skal bli normen i Europa. Og - allerede i løpet av 2021 skal de viktigste tiltakene i planen leveres.

Rammene for sirkulærøkonomi legges derfor i europeiske regelverk. Norge må «være på ballen» i Brussel og påvirke utviklingen slik at regler og krav tilpasses norske forhold og vår egen industri.

Fire strategiske områder utmerker seg for Norges del:

For det første må vi utvikle et marked for sirkulære produkter. Vi må skape etterspørsel, både fra privatmarkedet og fra det offentlige. Offentlig sektor må bruke sin innkjøpsmakt til å lede an. For at markedet enklere skal kunne velge varer med lite miljøfotavtrykk er det viktig at det raskt kommer på plass harmoniserte og standardiserte metoder for å angi miljøbelastningen fra ulike typer produkter.

For det andre er vi avhengig av risikodeling i omstillingsfasen vi går inn i. Norsk prosessindustri har vist stor evne til å omstille seg for å utnytte kommersielle muligheter ved bruk av egne eller andres biprodukter eller avfall. Utfordringen er å utnytte det som til nå ikke har hatt økonomisk verdi, og det farlige avfallet. Dette krever kostbare førstegangsinvesteringer i ny teknologi. Samtidig er det stor usikkerhet forbundet med lønnsomheten ved slike miljøinvesteringer. Derfor må det næringsrettede virkemiddelapparatet innrettes bedre for risikoavlastning for å kunne realisere sirkulære prosjekter.

For det tredje må vi øke kompetansen og dele informasjon om hva som er mulig for å kunne utnytte materialstrømmer enda bedre enn i dag. Her vil industriparkene og klyngene i Agder, Porsgrunn, Fredrikstad, Nordland, osv. spille en viktig rolle som nav i industrielle nettverk. Vi trenger rett og slett et kompetanseløft om sirkulærøkonomi for industrien og økt innkjøpskompetanse blant kundene.

Det fjerde strategiske området dreier seg om rammevilkår og regelverk. For eksempel er det viktig for prosessindustrien at europeisk regelverk praktiseres likt over landegrensene. Gode regler for miljødokumentasjon som er standardisert og fungerer globalt, er viktig for å fremme eksport.

Økte avskrivningssatser for investeringer i miljøteknologi vil også bidra til forgang i omstillingen.

Norsk prosessindustri har alle forutsetninger for å bli et foregangsland i omstillingen til et lavutslippssamfunn. Vi har vist evne til å ta langsiktige investeringer i miljøteknologi og vi jobber for å gjøre verdikjedene i industrien sirkulære. Industriens satsing på sirkulærøkonomi er grunnleggende for fremtidig verdiskaping. Derfor er dette også hovedtema på årets industrikonferanse i Fevik.

Kronikk publisert i Fedrelandsvennen 10. aug. 2020